

בקרב הקצונה הבכירה של צה"ל

אחרת, בהם מעורבים גם גורמים כמו קינאה, איבה אישית, יחסי ביטוח וזיוזיון הדדיים. בספר שעומד להוציא בקרוב הסופר הצבאי הנודע קורנליוס ("היום הארוך ביותר") ריאן, הוא עומד לפרסם גם את פרטי שיחתו המוקדמת עם הגנרל איזנהאואר, בו מכנה הגנרל האמריקאי את גיבור המלחמה הכריזטי הנודע בכינויו גנאי חריפים ומגדיר אותו כשקרן. בין השאר מצוטט איזנהאואר כמי שאמר על מונטגומרי: "האנגלים מעולם לא הבינו את שיטת הפיקוד האמריקאי. מעולם לא שמעתי מהבריטים דברי שכך כלשהם... מונטגומרי היה להוט בצורה אישית ארוכה לראות לכך שהאמריקאים, ואני באופן אישי לא נקבל שום אשראי ושלא יהיה לנו דבר עם המלחמה, שפשוט הפסקתי את הקשר עימו." תיאור זה, שפורסם השבוע לראשונה, יש בו כדי לשפוך אור גם על המוטיבאציה של היחסים המעוררי ערים בקרב הקצונה הבכירה של צה"ל במרוצת שנות קיומו.

"לא הייתי מעוניין לעמוד בקשר עם אדם שפשוט לא יכול היה לומר את האמת!" במילים אלה התכתב בשעתו הגנרל דוויט איזוני האואר, המפקד העליון של כוחות בנות-הברית במלחמת העולם השנייה, שהפך אחר-כך לנשיא ארצות-הברית, על גיבור המלחמה הכריזטי של אותה מלחמה, הפילדמרשל לורד גורד מונטגומרי. דעתו השלילית הקיצונית של איזנהאואר על שותפו לניהול המערכה באי רופה נגד הצבא הנאצי, נחשפה רק בימים אלה, כמעט 30 שנה מאז תום אותה מערכה, והיא מהווה דוגמה נוספת לאנדרת על אהוות הלוחמים בקרב המישפחות הלוחמות ככל מקום בעולם. התהילה היא בתו החוקית של הניצחון הצבאי. כל ניצחון מוליד אנדרות. האנדרה הנפוצה ביותר היא אנדרת שיתוף הפעולה והיחסים האישיים הטובים בקרב המפקדים המנצחים. אבל האמת היא שבקרב קציני צבא בכירים שוררים יחסים אישיים כמו בכל חברה אנושית

גנרל באתפודיצייה

רמטכ"ל. בכל ימי כהונתו של ברילב הוא הוכנס ל"מקרה" ובמשך תקופה ארוכה נמנע ממנו לתרום מיכולתו וכישרונו ל"צה"ל.

עצוב היה לראות באותם ימים את המצ"ב, שזוהביל את שיריוני צה"ל למסע ההבקעה הגדול נגד המצרים ביוני 1967, כשהוא יושב באחת המיסעות התל-אביביות כשהוא כמעט מנוה. קציני צה"ל, שנהגו לסעוד באותה מיסעדה, היו חולפים על פניו וזמנעים מלהביט בעיניו. הם חששו שמי שיעמוד בקשר הדוק גלוי עם טליק עלול לסבול מנקמתו של ברילב. שידע להיפטר מקציני מטה שלא "הלכו בתלם".

כאשר חזר טליק, בלחצו של משה דיין לצה"ל, חיפשו עבורו תפקיד מתאים. הוא רצה ליטול על עצמו את תפקיד ראש אגף התיכנון במטה הכללי. אבל הוא לא היה מעוניין בתואר בלבד, שאף שלתפקיד היו גם תכנים ממשיים. באותם ימים כבר כיהן האלוף דוד ("דדו") אלעזר, כראש אגף המטה הכללי לצידו של ברילב, תפקיד שהוא קרש קפיצה לתפקיד הרמטכ"ל.

הסמכויות והתקנים שתבע טליק לתפקידו החדש, עמדו לרוקן במידה מסוימת את תפקיד ראש אג"ם מתוכן ממשי. הפעם נכנס טליק לקונפליקט עם דדו, שעד אז שררו ביניהם יחסים קורקטיים. ערב מיל"חמת ששת-הימים, כשדדו היה אלוף פיקוד הצפון, וטליק כמפקד גייסות השיריון ניהל את קרבות הטנקים עם הסורים שישבו ברמת-הגולן, התהדקו היחסים ביניהם. היתה זו הפעם הראשונה שמלוא עוצמת השיריון של צה"ל הגיעה לידי ביטוי ממשי. טליק, השלנוקראט, ודדו, איש הטאקי-טיקת, השלימו אז זה את זה, כפי שיהיה כמה שנים מאוחר יותר, כשדדו כיהן כרמטכ"ל וטליק היה ראש אג"ם. אבל בשנת 1970 התערערו היחסים בין השניים על רקע תביעותיו של טליק, שהיה בהם כדי לגרוע מסמכויותיו של דדו כראש אג"ם. דדו ניסה אז להסביר לטליק, שבעתיד, כאשר תגיע שעתו לכהן כראש אג"ם, לא ירצה גם הוא שתפקידו ירוקן מתוכו, כפי שהוא תובע.

עד להכרעה יצא טליק לסיור בארצות-הברית. כששב לארץ שמע להפתעתו כי שידורי ישראל, כי סיים את שירותו הצבאי, רק למחרת היום שונתה ההודעה הרשמית של דובר צה"ל בהתערבותו הישית של שרהביטחון משה דיין. טליק חזר לשרת בצבא אחרי שהיה אורח במשך יום אחד.

התנגשות

עם דיין

אג"ם בתקופת החיכוכים האישיים בין טליק וברילב היתגלו תופעות ראשונות של חידרת הפוליטיזציה לצה"ל. כך, למשל, טיח ברילב והופיע אישית בביתו של מנהיג האופוזיציה, מנחם בגין,

בן-טיפוחיו, והיתה לו מעורבות אישית רוגשית במינויו של המפקד הבא של הגייסות, סת, יורשו. ברילב ודיין הועידו אז את האלוף אברהם ("ברן") אדן לפקד על גייסות-השיריון. טליק התנגד למינוי זה בכל תוקף. הוא ראה בכך "אסון". כשהי מינוי נכפה בניגוד לדעתו הוא לא הסתיר את זעמו ולא רצה אפילו לבוא למיסוד הפרידה שנערך בגייסות השיריון לכבודו. כעצד אחרון למנוע את מינוי ברן כיורש

טענות קשות זה נגד זה, ולכולם יחד נגד אלוף הפיקוד, ישעיהו גביש. אבל חשיפת ביקורת וטענות אישיות אלה היתה עלולה לפגוע באגדה המזוייפת על אהוות המישפחה הלוחמת. אפילו היו נותנים לה או פומבי, ספק אם הציבור הישראלי, שיכור הניצחון, היה קונה אותם. אבל גם במסכת של דברי הביקורת הקיצוניים ביותר, לא יכול היה איש לחי"ק על החשיבות המכרעת שמילאו גיני

ששת הימים, עמד האלוף ישראל טל, גיבורה הרישמי של אותה מלחמה. לזר רוק גט פומבי לצה"ל ולהתפטר משרותו הצבאי בצורה של מחאה הפגנתית. בפעם הראשונה היה זה ב-1968, כשנה אחרי תום המלחמה. טליק, שפקד במיל"חמה על האוגדה שהבקיעה את מערכי המצרים בפיתחת רפיח ושאוגדתו הגיעה ראשונה אל חופי תעלת-סואץ, עמד לסיים

האגדה המזוייפת: אדומי סיני 1967 בפונה ירודיתית כולם נגד כולם

שו הגיש טליק את התפטרותו לרמטכ"ל. ברילב, שגם הוא נטר איבה לטליק, שש לקבל את ההתפטרות. טליק כבר הכין את עצמו לחיים האזרחיים, עמד לקבל תפקיד בנילאומי חשוב בהנהלת חברת ידע אמריקאית נודעת.

אבל היו אנשים במערכת הביטחון ש-סברו שפרישתו של טליק מצה"ל היא אבידה שצה"ל אינו יכול לשאתה. נעשו אז ניסיונות תיווך בינו ובין ברילב. בסופו של דבר נכנע ברילב ופסק: "אם הוא רוצה להישאר - שישאר, אבל לא במ"דיום. ואז סוכס שטליק ישאר אלוף במדים, אבל לא בצה"ל, אלא במשרד-הביטחון. הוא קיבל אז תפקיד בכיר במשרד-הביטחון, עסק בנושא פיתוח וייצור ביט-חוני.

בפעם השניה עמד טליק לפשוט את מדיו ב-1970. שוב היתה זה על רקע חילוקי דיעות חריפים במטה הכללי של צה"ל, הפעם על שיטת ההגנה הקווית בתעלת-סואץ, שזכתה בתואר "קו ברילב". טליק, אופוזיציונר מטבעו, היה אחד ממבקרי החריפים ביותר של ברילב כי

סות-השיריון באותה מלחמה, ועל העובדה שישראל טל הוא האיש שתרם את התרומה הגדולה ביותר להתעמתותו ולרמתו הגבוהה של השיריון של צה"ל. והנה, לקראת סוף 1968, כשחיים ברילב כבר כיהן כרמטכ"ל צה"ל, הגיעה שעתו של טליק לנטוש את הפיקוד על גייסות-השיריון. האיבה בין טליק לברילב היתה כבר אז שם דבר. טליק לא הסתיר את הערכתו האישית שמבחינה מקצועית כחיל ברילב הוא "בור ועסיהארץ". אבל לא זאת היתה הסיבה לכך, שבאחד הימים מצא את עצמו לכמה שעות מהוץ למערכת הביטחון.

גנרל במקרה

טיק לא רצה לעזוב את הפיקוד על גייסות-השיריון גם בתום ארבע שנות פיקוד. הוא האמין שהוא מסוגל עדיין לתרום הרבה לשיפור הגייסות ול-העלאת רמתם. גם כשהשלים עם העובדה שבמיסגרת הרוטציה המקובלת בסולם הי פיקוד בצה"ל הוא צריך לעבור לתפקיד אחר, הוא התייחס אל גייסות-השיריון כאל

אז ארבע שנות פיקוד על גייסות-השיריון. הוא היה אז כבר גנרל אסוף תהי"ל. שמו של מי שהיה אלוף אלמוני לגבי מרבית הציבור במדינה עד המלחמה, נישא אז בפי כל. הוא היה האלוף היחיד בצה"ל, שברדיו שידרו שירי תהילה לשמו תוך שירותו ("כמו שאמרת ל..."). הוא כונה אז בתואר "רומל הישראלי" וקרבות ההבקעה של אוגדתו המשורינית הוכ"נסו לספרי הלימוד של כל חילות השיריון בעולם המערבי.

הניצחון המוחץ בקרבות סיני במלחמת ששת-הימים חיפה והאפיל על טעויות, כישלונות ומחדלים שאירעו גם באותה מלחמה. רק עתה, שבע שנים אחרי אותה מלחמה, החלו להתפרסם בפומבי דברי ביקורת חריפים על צורת ניהול המלחמה באוגדת האלוף טל, והם פורסמו בידי פרשן צבאי, בנימין עמידרור, שבשירותו הצבאי היה סרן

שלטליק היתה יד בסיומ שירותו הצבאי בצה"ל. האמת היתה כמובן שהביקורת והאשמות ההודיות בין המפקדים הבכירים, שנטלו חלק בקרבות סיני, היו או חריפים לא שחות מאלה שותגלעו בתום מלחמת יום-הכיפורים. למפקדי האוגדות השונות היו